

Stručni rad

KUĆICA ZA POVLAČENJE

Boštjan Groznik, profesor razredne nastave
Osnovna škola Angela Besednjaka Maribor

Sažetak:

U slučaju pretjeranih podražaja iz okoline i posljedične emocionalne uzrujanosti, dobro je da se učenik može povući na mjesto gdje je izoliran od svih podražaja. Sve više učenika osjetljivo je na određene podražaje te im je stoga važno dati mogućnost »kutka za povlačenje«, u kojem se osjećaju sigurno. U sklopu nastave odlučili smo realizirati ideju izgradnje ovakvog kutka. Kao rezultat međugeneracijske suradnje nastala je kućica – mjesto sačinjeno od papirnatih tuljaka, koju su učenici sami izradili. Uz podršku nastavnika i razumijevanje njihove situacije, učenici mogu koristiti ovu vrstu povlačenja za rast i razvoj, što će im koristiti u budućnosti, kako u školi, tako i van nje.

Ključne riječi: drugo tromjesečje, poticaji, nemirni učenici, kratko povlačenje, međugeneracijska suradnja

1. Uvod

Kao profesor razredne nastave u svom radu u školi primjećujem kako sve više učenika ima problema u ponašanju, poremećaje koncentracije te povećan nemir. Razdoblje djetinjstva i odrastanja samo je po sebi zahtjevno i stresno zbog fizičkih, psihičkih te drugih promjena. Učenik je stalno suočen s novim zahtjevima, očekivanjima i obvezama koje mu nameće bliža okolina. [1] Mislim kako je važno da se učitelji nauče nositi sa stresom na zdrav i učinkovit način, jer će to pomoći i njihovim učenicima. Naime, djeca često preuzimaju načine reagiranja, razmišljanja i komunikacije od starijih, a u školi najčešće koriste strategije za suočavanje sa stresom koje su naučili od svojih učitelja.

U protekloj školskoj godini bio sam razrednik generacije koja se posebno isticala svojim ometajućim ponašanjem na nastavi. Tijekom nastave održali smo brojne radionice za savladavanje stresa, razvijanje socijalnih i emocionalnih vještina te samopoštovanja. [2]

Tijekom razgovora učenici su mi povjerali svoje osjećaje i znakove koje primjećuju kod sebe tijekom nastave (napetost, agresija, tjeskoba, razdražljivost radi vanjskih podražaja, bijeg misli, zabrinutost, strah, ljutnja...) i što bi im moglo pomoći za ublažavanje ili potpuno uklanjanje ovih znakova. Zajedno smo došli do zaključka kako bi bilo dobro imati kutak u učionici, u kojeg bi se djeca mogla samostalno povući na neko vrijeme tijekom nastave.

2. Od ideje do proizvoda

2.1. Ideja kućice za povlačenje

Ideja o kutku za kratak odmor, koja nam je sinula tijekom nastave, odmah se svidjela svim učenicima. Potaknuo sam ih na razmišljanje kako bi takav kutak mogao izgledati. Uputio sam ih neka zatvore oči i vizualiziraju miran, siguran kutak koji bi htjeli posjetiti, mjesto gdje se osjećaju ugodno, sigurno, prihvaćeno i opušteno, mjesto gdje se osjećaju dobro. Učenici su svoje ideje crtali, ili zapisivali na papir. Nakon što su završili s radom pitao sam ih za dojmove i osjećaje, a svaki je učenik iznio svoju ideju pred razredom. Prijedlozi su bili vrlo različiti, pa smo se dogovorili da glasovanjem odaberu onaj koji im se čini najprikladnijim i funkcionalno i produkcijski. Većina učenika odabrala je kućicu koja je smještena u stražnji dio učionice i koja onemogućuje drugim

učenicima da vide učenika koji se u nju povukao. Sljedeći korak bio je odabir materijala. Učenicima sam savjetovao kako trebaju voditi računa o jednostavnosti proizvodnje i o ekološkom aspektu. Novinski papir čest je izbor djece kod izrade eko proizvoda, no ovaj put odlučili su od papira izraditi omote koji će poslužiti kao kockice za izgradnju kuće. Učenici su imali više problema s idejom i materijalom za konstrukciju kuće te sam, u duhu dobre međugeneracijske suradnje, predložio pozvati njihove roditelje da izrade okvir.

2.2. Presentacija ideje roditeljima i izrada (međugeneracijska suradnja)

Na roditeljskom sastanku prezentirao sam prisutnim roditeljima ideju o kućici za povlačenje. Ideja im se jako svidjela i javilo se dosta roditelja koji su pomogli u izradi okvira. Potom su ga izradili od kartona prema vlastitom planu (osnovnom okviru dodali krov), vodeći računa o specifičnostima učenika i učionice, te ga dovezli u školu. Učenici su papirnate tuljke izrađivali na satu likovne kulture, a neki su bili toliko oduševljeni da su ih zamatali i kod kuće. Kako bi se dovršila izrada, svaki je učenik dao svoj udio. Pričvršćivanjem tuljaka na okvir sklopio se trokut uzorne suradnje učenika, roditelja i učitelja.

Slika 1: Eksterijer kućice [4] Slika 2: Eksterijer kućice [4] Slika 3: Interijer kućice [4]

3. Osmišljavanje pravila i određivanje aktivnosti u kući

Zajedno s učenicima krenuli smo i u osmišljavanje pravila kojih će se morati pridržavati, ako se tijekom nastave žele povući u ovaj kutak za smirivanje. Prvo sam im postavio pitanje koliko mora biti intenzivno neželjeno ponašanje učenika za povlačenje u kućicu. Učenici su davali različite odgovore, ali svi su bili mišljenja kako je bolje ranije nego prekasno. Svako neželjeno ponašanje učenika prolazi kroz sedam faza i dobro je da je nastavnik s njima upoznat. [3] Faze slijede jedna za drugom sljedećim redoslijedom [3]:

1. mirna faza (dijete dobro izgleda i surađuje);
2. okidač (događa se nešto specifično što pokreće fazu eskalacije, uzrok ostaje neriješen);
3. stadij uznemirenosti (dijete izgleda nekoncentrirano i uznemireno);
4. faza rasta (ponašanje postaje visoko usmjereno, posebno prema učitelju);
5. vrhunac (ponašanje je van kontrole učenika);
6. popuštanje (početak kraja, slično fazi 3);
7. smirivanje (dijete je ponovno spremno sudjelovati u razrednim aktivnostima).

Učenicima sam na satu pojednostavljeno objasnio faze te im objasnio koliko je važno da se učenik već u fazi uzbuđenja, ili najkasnije u fazi rasta povuče u kućicu, kako se vrhunac neprimjerenog ponašanja uopće ne bi dogodio. Potaknuo sam učenike da se povuku u kuću za povlačenje u trećoj ili četvrtoj fazi nemirnog ponašanja. Dogovorili smo se da će učenik kojem je potrebno odmaranje, podizanjem ruke s ispruženim dlanom signalizirati odlazak u miran kutak, a nakon učiteljevog odobrenja (kimanjem glave) moći će se doista i povući u kućicu.

Prilikom kreiranja pravila razgovarali smo i o tome što će biti u samoj kućici. Učenici su odlučili da će svatko tko treba odmor, moći sam izabrati sjedenje na stolici ili na jastuku, koji će uvijek biti dostupan u kućici za povlačenje. Također je bilo potrebno odabrati aktivnosti koje će učenik izabrati u slučaju povlačenja. Dogovorom smo došli do zaključka kako učenik u kućici može čitati knjigu iz razredne knjižnice, koristiti lopticu za stiskanje, mijesiti plastelin, ili jednostavno ne raditi ništa. Sljedeće pitanje bilo je koliko dugo učenik može ostati u kućici i došli do zaključka da povlačenje ne smije biti duže od pet minuta. Učenici su se složili kako će o predviđenom vremenu, brinuti učenik u kućici i ne učitelj. Rekao sam učenicima da ću im dati uređaj za

mjerenje, a to će biti kuhinjski mjerač vremena. Uređaj će se nalaziti u kući i zazvonit će nakon pet minuta.

Pitao sam ih može li se učenik povući kući tijekom svih lekcija i postoje li iznimke. Složili su se kako nije primjereno odustajanje tijekom provjere znanja, što je također uzeto u obzir prilikom definiranja pravila.

Nakon detaljne rasprave, zajedno smo kreirali sljedećih pet pravila:

1. Povlačim se u kućicu kada sam jako nemiran i kada više ne pratim nastavu.
2. Dogovorenim znakom (podizanjem ruke s otvorenim dlanom) označavam odlazak u kuću.
3. U kućici ostajem najviše 5 minuta (koristim uređaj za mjerenje vremena).
4. Povlačeći se u kućicu biram jednu od ponuđenih aktivnosti (knjiga, plastelin, lopta).
5. U kućicu se mogu povući u bilo koje vrijeme – osim tijekom provjere znanja.

Pravila smo napisali na velikom plakatu kojeg smo zalijepili na bijelu ploču u učionici, kako bi ih svi mogli vidjeti u svakom trenutku.

4. Korištenje kućice za povlačenje u praksi

Kućica za povlačenje ubrzo je zaživjela u praksi, učenici su lijepo prihvatili mogućnost povlačenja te su se pridržavali dogovorenih pravila. Nije bilo problema s korištenjem timera i mjerenjem vremena. Već u prvom mjesecu korištenja primijetio sam da se značajno smanjio broj sukoba između učenika, ali i sukoba između učenika i nastavnika. Kao rezultat toga, poboljšala se klima u učionici i općenito dobrobit učenika u školi, dok se je čak smanjio i broj odgojnih mjera. Učenici su izvijestili kako čak i petominutno povlačenje u sebe ima ogroman utjecaj na njihovo funkcioniranje u školi. Međutim, u prvim danima korištenja kuće za povlačenje, naišli smo na probleme, kada se je dogodilo da su se dva učenika htjela povući istovremeno, svatko iz svog razloga. Suglasnošću među učenicima dogovoreno je bilo kako će nastavnik biti taj koji će odrediti tko se od učenika može prvi povući, na temelju poznavanja karaktera učenika i znakova koje ovaj učenik pokazuje u danoj situaciji. Događalo se i da učeniku koji se povukao u kuću njegovi kolege iz razreda postavljaju razna pitanja, uglavnom o razlogu povlačenja. Raspravljali smo o neprimjerenosti postavljanja takvih pitanja i uspostavili nepisano pravilo: osobi koja je koristila kućicu za povlačenje nikada ne treba postavljati pitanja o odmoru.

5. Zaključak

Kućica od tuljaka nadmašila je sva početna očekivanja. Njena glavna svrha je ugodan i opušten osjećaj, koji se stimulira na neusiljeni način. Pozitivni učinci očituju se u poboljšanju raspoloženja učenika, njihove pažnje, koncentracije i pamćenja te u smanjenju problema u ponašanju. Mogu reći kako kućica pomaže poboljšanju kvalitete života općenito. Zbog pozitivnih posljedica, odlučio sam nastaviti koristiti kućicu za povlačenje i u budućnosti. Razmišljam o nadogradnji procedure povlačenja kako bi učenici prilikom povlačenja koristili ulazno-izlazne listiće. Upute za korištenje kućice za povlačenje obuhvaćale bi sljedeće korake:

1. Prije nego se povučete u kućicu, uzmete ulazno-izlazni listić od učitelja.
2. Prvo ispunite obrazac za prijavu, navodeći kako se trenutno osjećate i razlog zašto vam je potrebno povlačenje.
3. U kućici birate aktivnost koju ćete raditi najviše pet minuta.
4. Nakon završene aktivnosti popunjavate izlazni listić gdje označite koju aktivnost ste odabrali i kako se osjećate.
5. Popunjen ulazno-izlazni listić predajete učitelju i vraćate se nastavi.

Na taj način dobio bih još više informacija o problemima u ponašanju učenika, što bi mi sigurno koristilo kod daljnjeg rada.

6. Literatura

- [1] Jeriček Klanšek, H. i Bajt, M. (2015). Ko učenca stresa stres in kaj lahko pri tem naredi učitelj. Ljubljana. NIJZ.
- [2] Tacol, A., Lekić, K., Sedlar Kobe, N., Roškar, N. i Konec Juričić, N. (2011). Zorenje skozi To sem jaz: Razvijanje socialnih in čustvenih veščin ter samopodobe. Ljubljana. NIJZ.
- [3] Colvin, G. i Scott, T. M. (2004). Managing the Cycle of Acting-Out Behavior in the Classroom. Katonah. Richard C. Owen Publishers, Inc.
- [4] Fotografije – vlastiti izvor, 2023 i 2024.